

Boven de oprukkende bende hing een verward gedommel van gesprekken, uitroepingen en zangen.

Een vooral was er, die de algemeene lachlust opwekte.

Hij had een snaakachtig gezicht, met een wipneusje; zijn zwarte, vinnige kijkertjes, die vonkelden als gitten perrels, en zijn bleek-bol gezicht was door pokken verwoest. Het lijf was tamelijk lang, maar het rustte op zulke korte, kromme beentjes, dat de heele gestalte zeer klein was.

Bij het gaan waggelde het bovenlijf gedurig van rechts naar links, en van links naar rechts met een allerkoddigste geschommel.

Hij ontving van Eelen den last om Van Gansen diens tocht naar Leuven te berichten en hem tevens te verzoeken de streek tusschen Herenthals en Diest van de Sanskulotten te zuiveren. Die man had zich goed van zijn taak gekweten en bleef verder bij het leger van Van Gansen.

Men noemde hem *Piroke*; hij was de gewezen zot van de *Jeannettebloem*, de rederijderskamer van Lier.

Piroke.

— Hé, Piroke! roept er een, dien hoed hebt ge zeker uit de erwten gehaald?

— Dat is 'n musschenschrik van de Sanskulotten, kame-raadjie!

— En wat prachtige veêren zwieren er boven.

— Kunt ge dat weer niet lijden, nijdgwaard?

— Ge ziet er zoo fier uit als een generaal!

— Omdat ik de pluimen op mijn hoed draag.... Ik ben *begoje*, toch zeker goed genoeg om op mijn kop te dragen waarmeê de haan op zijn achterste pronkt!

— Goed geantwoord, Piroke!... Zing ons nu een liedje.

— Als er een mijn geweer draagt, dan wil ik wel.

— Geef hier, Piro!

Het waggelend ventje hield de baan niet, maar liep op het land, aan den anderen kant der gracht, nevens de schaar.

Zóó zag hij iedereen en iedereen zag hem.

— Ik zal het lied der patriotten zingen.

— Hé, Piro, dat is veranderd. Oostenrijk is onze vijand niet meer.

— Dat weet ik ook, *begoje*, zei de zot, want dat was zijn stopwoord. Ik heb het veranderd, jongens: 's is niet meer van den *Meester-Keller*, Jozel den Tweede, maar van het galgenaas, waarvoor we nu lood en kruut meenemen.

— Zing, zing, Piroke! riep men alom.

— Hm, mijn keel is rauw... Ik zou, *begoje*, wel 'n slokje willen.

— Hier is genever, als ge daar lust in hebt.

— Geef, *begoje*, dat zal me een stem geven als een nachtegaal. *Kort nat, lang leven*.

Hij lurkte eens aan de veldflesch en vervolgde:

— Onze pastoor-zaliger voegde er altijd bij: « Vaak zat, vroeg sneven », maar de brave man ligt al lang onder de groene sargie, terwijl ik nog op mijn kromme pooten pikkel.

— Waar blijft uw liedje?

— Luistert, vrienden.

En Piroke hief het volgende *lied der Patriotten* aan, dat reeds onder Jozef II gezongen, doch door den zot gewijzigd werd:

Boerenjongens, patriotten,
Hebt courage, schept maar moed
Weg 't gespuis der Sanskulotten,
Dat ons geene vrees aandoet!
Boerenjongens, patriotten,
Hebt courage, schept maar moed
Nog een weinig, 't zal wel hotten.
Alles maar in orde doet.

— Bravo! Piro! Bravo!... riep men met vijftig tegelijk. Hebt ge dat liedje zoo veranderd?

— Ben ik daar, *begoje*, niet oud genoeg voor? 't Is nog niet gedaan. Hier is het tweede complement:

Langer geenens Franschman vetten,
Hij heeft ons genoeg gekwelt;
Hij stelt hier zijne valsche wetten.
En rooft al ons goed en geld.
Maar, *begoje*! 't zal hem rouwen,
Hij zal haast zijn ooren krouwen!
Boerenjongens, hand in hand,
't Is voor God en Vaderland!

En huppelend en dansend, vervolgde Piroke:

Tierlie ty ty! tie tierlie ty!
Eerst gevochten en dan vry!
Tierlie ty ty! tie tierlie ty!
Eerst voor religie, dan voor my!
Tierlie ty ty! tie tierlie ty!
Weg met de Sanskulottery!
Tierlie ty ty! tie tierlie ty!
Onze leus is: *Dood of vry*!

Dit lied verwekte een algemeene geestdrift en het laatste couplet, door duizend stemmen herhaald, klonk krachtig, frisch, fier en opbeurend in de morgengloor.

De spotvogel Piro had intusschen zijn geweer terug gevraagd, het spoedig geladen en schoot het toen eensklaps af in de lucht.

In een oogwenk bestieven al de gesprekken en ontstond een groote verwarring in de gelederen; de meesten dachten aan een aanval der Franschen, en daar men niet wist van waar het schot gekomen was, sprongen er langs beide kanten de gracht over.

Piroke stond te dansen als een gek en had dol veel plezier in 't alarm, dat hij verwekte, en toen de poeiermeester Grietens, (I) van Meerhout, hem de opmerking maakte dat hij zijn buskruit zoo nutteloos niet mocht verschieten en er gelegenheid genoeg zou zijn om het beter te gebruiken, schudde Piroke van neen.

— 't Is *begoje*, heerlijk besteed, generaal. Er zijn jongens, die gewoon moeten worden het kruit te hooren.

Dergelijke aardigheden, die Piroke met onuitputtelijke vaardigheid uithaalde, verkortten den weg.

Van Gansen legerde den 4n November te Moll; zijn leger is sterk aangegroeid; de Franschen vluchten voor hem uit.

Den 5n November neemt hij Meerhout in.

Leven de jongens! Leve Van Gansen!

Op denzelfden dag, dat hij het dorp had ingenomen, kwam een kar binnen het dorp gereden, die het leger, van Gheel af, volgde. Daarin lag, op een bussel stroo, een vormeloze vleeschklomp, waardoor bij poozen en bijna onzichtbaar het leven rilde.

(I) Overgrootvader van den gekenden letterkundige Dr Juul Grietens, van Borgerhout.

Nieuwsgierig kwamen de vrouwen er rond staan. Wat was dat? Een gekwetste misschien? Maar nauwelijks hadden zij een blik op de kar geworpen, of allen vluchtten ontsteld weg. O, God! Was dat een mensch of een monster? Van Gansen naderde de kar en bukte met teederheid over het zonderlinge wezen.

Het was zwart, verkoold en met lompen bedekt. — Wie zal voor mijn armen vriend zorgen? zuchtte hij. Er naderde een meisje, schoon, maar bleek van gelaat, edel van opzicht, met zachte, peinzende oogen.

Ook zij wilde een blik in de kar werpen. Van Gansen volgde hare bewegingen: hij verwachtte dat het meisje, naar 't scheen, nog geen twintig jaar oud, een gil slaken en vluchten zou.

Neen, zij keek aandachtig toe, boog voorover en raakte den gekwetste heel voorzichtig, heel teeder aan.

— Arme man, zei ze zuchtend. — Die man, meisje, is mijn vriend, sprak Van Gansen. — O, die arme sukkelaar! Hij kan hier niet blijven. Mag ik hem laten naar mijn huis voeren? Ik zal hem verzorgen als een moeder.

De kapitein kon niet antwoorden; de ontroering klemde zijn keel toe. Hij, die niet de minste ontsteltenis liet blijken in het heetste van het gevecht, moest nu de hand voor de oogen slaan, waarin tranen glinsterden.

Deze engel van schoonheid en goedheid schrikte dus niet voor dat afgrijselijk, met wonden overdekt wezen!

Van Gansen greep de handen van het eenvoudig Kempische meisje, bracht ze eerbiedig en dankbaar aan zijn lippen en fluisterde:

— Dank, dank!... Gij redt misschien den beste der patriotten, een man die zijn eigen leven voor dat van anderen heeft gewaagd... En indien hij sterven moet, zal het hem ten minste aan geen zorgen hebben ontbroken.

Van Gansen en het meisje volgden stilzwijgend de kar, die naar de woning der laatste reed.

— Daar is mijn vader! sprak ze. — Wat zal hij zeggen? vroeg Van Gansen. — Het is een patriot, luidde haar antwoord, en een man met een goed hart, hij heeft me nog nooit met een ziek dier aan de deur gezet, wat zou hij een mensch weigeren?

De vader naderde en, toen hij wist van wat er sprake was, zeide hij:

— De gewonde kan nergens beter zijn dan bij ons, kapitein. Tine zal hem wel verzorgen en wij kunnen een kamer missen.

* * *

De nacht is kalm en koud. Het is nog maar in het begin van November, doch de lucht heeft reeds het ijzige, het huiveringwekkende, dat de borst beklemt en rillen doet.

Die door een lange ervaring er iets van kennen, beweren dat het een strenge winter zal zijn.

Hier en daar, tusschen donkere wolkenmassa's, pinkelt een sterretje. Er hangt sneeuw in de lucht.

Donker, met gesloten woningen, sluimert Meerhout in de stilte van den nacht.

Aan de uithoeken van het dorp nochtans, bewegen gestalten en, als de maan bij poozen tusschen twee wolken straalt, ziet men het staal van geweren glimmen.

Er zijn dus mannen, die waken, oogen, die loeren in de duisternis.

Als men goed toeziet, bemerkt men hier en daar kleine groepen en, als men luistert, verneemt men het gefezel van stemmen.

Allen stampen met de voeten en, terwijl het geweer aan den bandelier op den rug hangt, steken de meesten de handen ter verwarming in de broekzakken, want vuur mag er niet gemaakt worden. De gloed ervan zou door de duisternis dringen, en de vijand is in den omtrek.

Daags te voren werd hij in de omstreken van Kasterlee gezien.

Twee mannen gingen langzaam het dorp rond. De een was groot en kloek en in een breeden pijjakker gewikkeld. De andere, die slechts tot aan de schouders van zijn kameeraad reikte, stapte met levendige gebaren naast hem.

— Het verwondert mij, zei de laatste, dat ze niet komen, kapitein. Ik heb ze gister namiddag in het oog gehouden, en, vermits zij zich Zuidwaarts verzamelden, waar geen mensch is om tegen te vechten, had ik mijn hoofd wel durven verwedden, dat zij ons in den nacht zouden overrompelen.

— Ik verwacht ze bij de eerste morgenklaarte, Stansen. Wij zullen niets verloren hebben met te wachten, want sinds hun overwinning te Herenthals kent hun brooddronkenheid paal noch perk.

— Uw maatregelen zijn genomen, kapitein en de Sanskulot zal ons toch niet verrassen. Hoe laat zou het nu reeds wezen?

— Het is ongeveer drie uur.

— Dan zal ik bij onzen zieke den morgen afwachten.

— Ik ga met u mede.

De twee mannen stapten het dorp in en, toen ze op het met boomen beplante plein verschenen, naderde hen een schim.

— Kapitein, kom spoedig!

— Ha! Zijt gij het, Janus?

— Hij wil zijn bed niet houden... Alleen aan het smeeken mijner dochter is het te danken, dat hij niet opstond... Hij wil naar u toe!

— Naar mij? vroeg kapitein Van Gansen.

— Ja, hij zegt dat hij den vijand riekt... dat hij er wil bij zijn!

— Ik meende hem juist te komen bezoeken.

— Goddank, want wij hebben er reeds veel mee afgezien... Alleen mijne dochter wil hij gehoorzamen.

— Hoe is het nu?

— Beter, zou men zeggen, kapitein. Doch men weet toch nooit het juiste. De nacht bezwaart altijd, niet waar?

— En de koortsen?

— Ja, die nemen nu eens af en dan weer toe... In den voornacht heeft hij nog erg gewoeld, met armen en beenen geslagen en veel geraasd, maar eindelijk is die vlaag weer overgegaan. Wij dachten dat hij tegen den morgen wat zou inslapen en uitrusten... Vertrouw er op. Sinds een uur begon het eerst voor goed.

— Is het dan zoo erg, Janus?

— Ik geloof het wel, kapitein, hij wou niet in zijn bed blijven... Hij zei dat hij moest gaan vechten... dat kapitein Van Gansen op hem wachtte... dat de vijand in den omtrek was.

— Heeft iemand hem daarover gesproken?

— Neen, kapitein, maar hij beweert dat hij het riekt.

Stansen keek Van Gansen aan.

— Ik geloof dat het waar is, kapitein. Die brave kerel heeft meer van een dier dan van een mensch, wat het uiterlijke aangaat, wel te verstaan, want zijn ziel moet die van een engel wezen. Als een hond op eenigen afstand riekt, waarom zou hij het dan niet?

Janus knikte bevestigend.

— Hij riekt hem! Hij riekt hem! herhaalde hij. En hij zal opstaan, let er op. Ik, tenminste, kan hem dit niet belletten.

— Hij mag niet opstaan, Janus.

— Goed, kapitein, maar wie zal hem thuis houden? Daar straks moest ik reeds tegen hem vechten, en terwijl de ziekte hem zou moeten verzwakken, blijft hij sterk als een duivel. Met één duw rolde ik in den hoek der kamer.

— Daar moet ge schoon gelegen hebben, Janus.

— Dat ziet ge van hier! Ik was niet op mijn gemak. Hij zei me dat ik een Sanskulot was, of liever, hij schreeuwde het en het verwonderde me dat gij al dat gerucht niet hebt gehoord.

— Is hij nu stil?

— Ja, mijn dochter snelde toe en de wolf werd weer zoo gedwee als een lam... Maar, ik moest uit zijn oogen, zeide hij, want ik was aan de Franschen verkocht.

— Och, mijn arme, brave vriend, wat heeft hij toch al geleden!

— Veel, kapitein, heel veel. Hij is nu vier dagen bij ons en ik begrijp niet hoe hij nog leeft. Ik wist dat een mensch veel kon afzien, maar zóó...

— Ge zijt een braaf man, Janus, sprak Van Gansen, dat

gij hem zoo goed oppast, en uw dochter is een engelachtig meisje.

— Een mensch zou geen hart moeten hebben, om niet goed te wezen voor zulken patriot... Ge moet hem hooren vertellen, kapitein, van de vluchtelingen van Herenthals, wat hij daar heeft verricht! 't Is niet om te gelooven!... Vijftig, misschien wel honderd man, zegt men, heeft hij uit de vlammen gered.

— Ik weet het, Janus.

— Niemand verstaat hoe hij er levend is uitgekomen.

— Hij is toch heerlijk gesteld.

Janus stak het hoofd vooruit.

— Deerlijk gesteld, kapitein; vindt ge dat? Wel, ik niet, ten minste niet in verhouding van hetgeen men van hem vertelt. Die kerel moet van ijzer zijn.

— Dat is hij ook!

— Men zegt dat hij heelemaal in brand heeft gestaan, dat zijn kleederen vlamden aan zijn lijf, en hij het vuur moest uitdooven met over den grond te rollen.

— IJselijk!

— Ik had nooit gedacht dat hij het zou overleven, zeide Van Gansen, en zijn dood ware voor ons een groot verlies geweest. Hoe is het nu met zijn wonden?

— Tamelijk goed; pijn gevoelt hij niet 'en zoo even heeft hij nog al de windels afgerukt.

De drie mannen hielden nu stil voor eene lage, onaanzienlijke dorpswoning.

Van Gansen trad binnen, onmiddellijk door den bewoner van het huis, Janus en Stansen gevolgd.

Zij begaven zich in een achterkamer, die flauw verlicht werd door een olielampje, dat tegen de lage zoldering van zwarte balken hing.

Van Gansen moest bukken bij het binnenkomen, zoo laag was het deurtje, dat toegang gaf tot de kamer.

Bij het bed der alkoof hield zich een twintigjarig meisje bezig de wonden te verzorgen van een monsterachtig schepsel, dat daar lag.

Men zag niets dan het hoofd boven de lakens, maar dit hoofd was vervaarlijk om te zien. De monsterachtige kop was één wond; de haren waren verschroeid; slechts één enkele klis hing nog bezijden de vooruitspringende ooren.

Bij het binnentreden der drie mannen, richtte het hoofd zich op.

Janus bleef in de halve duisternis voorzichtig bij de deur staan, maar Van Gansen en Stansen naderen den zieke met vriendelijk gelaat.

Van Gansen legde heel zacht, heel teeder zijn hand op de omwonden hand van den ongelukkige en zeide met een zoete stem, welke men zich verwonderde uit zoo'n groot, struisch lichaam te hooren:

— Hoe is het er nu mede, mijn beste Dog?

De dwerg bekeek Van Gansen een oogenblik, als moest hij nadenken wie vóór hem stond. Langzaam scheen er nu licht in zijn geest te komen, evenals de morgenstond allengs in de donkere massa van het bosch doorzijpelt, want zijn blik werd zachter en vriendelijker.

— Ha, kapitein!... Wel, waar zijn ze nu?

— Alles gaat goed, Dog, ge moogt u niet te veel over de zaken bekommeren, opdat gij spoedig genezen moogt zijn. Want wij zullen u nog noodig hebben.

— Waar zijn ze? herhaalde de dwerg halsstarrig.

Van Gansen begreep wel dat hij naar de Franschen vroeg, doch wilde het antwoord ontwijken.

— Er is geen gevaar voor ons, Dog. De toestand is zeer verbeterd.

Maar Dog schudde den vreeselijken kop.

— 't Zal er op los gaan! mompelde hij; ze zijn, in de nabijheid. Ik riek ze, de honden, de varkens!

Hij balde de reusachtige vuisten, dat de windels er van sprongen.

— Ik zal er bij zijn! schreeuwde hij.

— Neen, Dog, ge moet bedaard wezen, sprak Van Gansen bezorgd; ge moet hier in het bed blijven, wat er ook gebeure!

De dwerg zei niets; het logge hoofd bleef onbeweeglijk, maar de oogen flonkerden strak en vlammend.

Wat zou er gebeuren bij de eerste losbranding der geweren?

Dan zou Dog niet meer te houden zijn.

Misschien toch!

Het oog van Van Gansen viel op het meisje, dat als een bewaarengel naast de sponde zat van den edelhartigen Dog. Haar naam was Tine. De dochter van Janus telde nog geen twintig jaar. Zij miste die blozende schoonheid der Kempische meisjes, die bloeien als rozen, haar bleek gelaat was zeer fijn, zeer tenger, maar regelmatig; het verried niets ziekelijks, maar eerder iets droomerigs. Had niet de Kempische dracht haar slanke leden omkleed, en was het gepinde mutsje niet op haar weelderige lokken gebonden, men zou haar voor een steedsche juffer hebben gehouden, opgevoed en groot geworden in de vunzige engheid, in de licht- en luchtloze vertrekken der stad. En toch was zij opgegroeid in de gezonde, zuivere Kempische streken; toch had zij als kind door de heide gehuppeld en tusschen de dennestammen, op den speldenvloer van het woud, de eekhoortjes nagejaagd. Edoch, op haar twaalfde jaar verloor zij hare moeder. Zij herinnerde het haar toch nog zoo goed: het was in November, toen het klokje op den toren driemaal tikte... er werd iemand berecht!...

— Het is voor Betteken Wilgen, de vrouw van Janus, zeiden de menschen.

Zij was al lang niet goed, zij stak maar in een slecht vel en 't was of ze verkwinde. Hoe meer ze dokterde, des te verder ging ze achteruit. Men had haar den laatsten tijd wel vijf emmers bloed afgetapt, beweerden de menschen. Inderdaad, toen stond het aderlaten nog in de groote gunst bij al de geneesheeren, en talrijk waren de slachtoffers van die noodlottige dwaling.

Betteken werd flauwer en flauwer, tot ze eindelijk de oogen sloot voor eeuwig.

Tine weende den ganschen dag bij ditzelfde bed, waarin Dog nu leed. Toen lag er het lijk van hare arme moeder.

's Avonds werd er over de doode geluid. Het was een stormachtige, gure avond; de wind klapperde en ratelde met de vensterluiken, hilde en jammerde in den schoorsteen, sloeg met de deuren en bruiste zoo wild door de kruinen der boomen, dat het kind er schrik van kreeg.

Dit alles had Tine overwogen in de nachten, die zij met den dwerg doormaakte.

Een gansche dag van drukkende treurnis was op dien somberen avond gevolgd, een dag, dat zij stilzwijgend zat tegenover haar vader, die ook niet sprak, een dag, dat het eten onaangeroerd bleef en de geburen bij hare moeder kwamen bidden, allen te zamen, den rozenkrans.

Zij herinnerde zich dat er toen in hare woning iets werd binnengedragen, onder een zwarten doek... Daarna werd er geklopt en getimmerd... toen was alles weer stil. Het bed was nu ledig, maar te midden in het huis stond de donkere kist... Daaronder lag zij, die ze zoo lief had, die haar zoo troetelde en liefkoosde... en 's anderdaags luiden de klokken en had zij zooveel geweend, dat ze zich niets meer met juistheid herinnerde, dan dat toen ook haar vader tranen had gestort, wat zij nooit te voren of daarna gezien had.

Sinds was het droevig in huis; sinds miste zij iets en was er iets in haar binnenste gebroken.

Van dit oogenblik af ook verdwenen haar speelziekte en wispelturigheid. Zij was met vader alleen gebleven en, alhoewel nog maar twaalf jaar, zorgde zij toch voor het huishouden.

De menschen in het dorp spraken er van, dat Janus toch zooveel dienst had van zijn dochtertje, dat het zoo'n braaf kind was.

Was het meisje ernstig gestemd van natuur, of had het vroegtijdig ongeluk haar zoo gemaakt? Zeker is het, dat Tine nooit gezien werd bij vermaak of plezier, maar altijd waar droefheid en rampen te lenigen waren.

Niemand was zoo meewarig als zij; geen dier zelfs kon ze zien lijden, en hoeveel keeren zij met een zieken of vestooten hond in haren schoot naar huis kwam, wist Janus niet te zeggen.

— Mijn woning gelijkt soms een beestengasthuis, lachte de man.

— Ge moet dat verbieden, zeiden de geburen, zij zal de ziekte in uw huis brengen.

Maar Janus antwoordde dat hij Tina maar liet begaan, en de man had groot gelijk.

Hoe was nu Dog in zulke liefderijke handen gesukkeld?

Wij hebben hem 't laa'st gezien te Herenthals, waar hij vocht als een leeuw, en wild door rook en vlammen drong, op gevaar af te stikken en te roosteren in de brandende stad.

Waar anderen aan geen redden durfden denken, keerde hij dertig, veertig maal terug, om onder de krakende balken, onder den regen van gensters en vonken, gedurig vrouwen en kinderen in veiligheid te brengen.

Sanskulotten, die het afgrijselijk schouwspel met een gruwelijk welbehagen aanstaarden, hadden een gedrochtelijke gestalte herhaalde malen, als een wondere Salamander, in de vlammen zien springen.

In hun dierlijke moordlust en haat hadden zij zelf gevuurd op den held, zonder hem te raken.

Eindelijk was Dog, bedwelmend door pijn en afmatting, neergevallen.

Toen hij ontwaakte, zag hij boven zich de verkoalde balken en den blauwen hemel. Een wrange brandgeur greep hem bij de keel, en een rauwe smartkreet krijschte uit zijn borst. Toen was hij opgestaan van het harde bed van pijn, gruis, steenen en hout, waarop hij lag uitgesrekt.

Het duurde lang, eer hij weer bijkwam.

Wat was er gebeurd? Zijn oogen flikkerden en zijn hoofd duizelde van allerhande spookvizioenen, als wolkgevaarten voortjaggerend door den nacht.

Daarop was er licht en bewustzijn gekomen; hij herinnerde zich het gevecht met de Sanskulotten; de stad in

brand en het ijselijk tooneel van kinderen, die in de vlammen om hulp riepen.

De dwerg voelde een afgrijselijke pijn aan handen en hoofd, en het was of zijn lichaam geradbraakt werd.

Doch in dit misvormde lichaam woonde de beproefde en gestaalde ziel van den held. Ondanks de vreeselijke wonden, die hij te verduren had, kroop hij uit zijn schuilplaats op straat.

Herenthals lag verwoest en verkoold... Tusschen de zwart geblakerde huizen scharrelde hij voort door de assche, over de lijken heen... Zijn verbrande kleederen vielen in lompen van zijn lichaam...

Als een dier kroop hij die vernieling door... Klappertandend van pijn... huiverend van de koorts, stikkend van den verschroeïenden dorst...

Met de tong likte hij een ijzeren staaf, die hij vond, om de hitte van zijn mond te verkoelen.

Langzaam slechts kon hij vooruit, en hoe meer hij vorderde, des te meer sukkelde hij in den warklomp der verwoesting.

Zijn knieën en zijn handen bloedden en, wreef hij over den verterenden brand van zijn gelaat, dan kleefde het vel van voorhoofd en schedel met verzengde haren aan zijn mouwen.

De keldering zakte onder hem, en kneusde zijn verminkt lichaam nog deerlijker. Uren en uren klauterde hij over puin en asch, om weer aan het licht te komen... Daar blijven, was sterven. Dog wou leven! Zijn lichaam was verschroeïd, gewond, bebloed, maar de ziel bleef kloek en sterk... De scheede viel aan stukken, maar het zwaard bekwam geen letsel.

Hij zou leven! Hij zou leven voor Vlaanderen, om den gehaten Sanskulot te bevechten.

Eindelijk daalde de koelte van den nacht, en eer hij het verhopende dorst, lag hij in het klamme dons der weiden.

Gered!

Hij opende nog eens de oogen, zag ginder boven eene sterre flikkeren, voelde een weldoende loomheid door zijn lichaam varen en toen... toen herinnerde hij zich niets meer.

Daags na den brand van Herenthals, hadden Eelen en Corbeels patriotten uitgestuurd, om Dog te zoeken... Niemand had hem gevonden.

Een landman vond dit monsterachtig wezen in de wei, en laadde hem op zijn kar. Hij nam hem meê naar Gheel, waar hij zijn moest, doch onderweg ontmoette hij kapitein Van Gansen. Deze herkende den edelen, braven Dog, en bracht hem te Meerhout.

De held moest midden in het leger der patriotten zijn; daar zou hij, omringd door de liefde van allen, rustig kunnen sterven.

Sterven!... Ja, eenieder dacht het, want het leven, dat nog ademde in dien vormeloozen vleeschklomp, was nauw merkbaar.

Wat er toen gebeurde?

Gansch Meerhout kwam zien naar het half verkoalde monster, dat daar in het stroo der kar lag, waarop het werd aangevoerd. Iedereen was met afgrijzen vervuld, en vrouwen en kinderen namen de vlucht.

Eén enkele was genaderd en gebleven. Behoedzaam had zij het vreeselijk gelaat gewasschen, de wonden verpleegd, het hoofd omwindeld, de handen gebusseld. Zij had de lippen van het bewustelooze wezen met water bedroppeld en de verbrande lompen door versch linnen vervangen. En er was een man, groot van gestalte, breed van borst en koen van oogen, maar met zoo'n zachte, vriendelijke uitdrukking in de oogen, bij haar gekomen.

— Die ongelukkige, meisje, is mijn vriend, had hij gezegd.

— O, die arme sukkelaar! had het meisje gesnikt.

Sinds boog de schoonheid, de jeugd, de teederheid, over het monster, de bevalligheid over de leelijkheid, de slanke en blanke lelie over de zwartverkoalde massa, het zachte gelaat over dien afgrijselijken kop.

Een gansch den dag bleef de dwerg bewusteloos. Sommige uren wist men niet of hij nog leefde of dood was.

Generaal Chabert.

Toen hij ontwaakte, ontmoette zijn blik de azuren zoetheid en vriendelijkheid van Tine's oogen en, terwijl hare fijne, bleeke handjes zijn roode, vervaarlijke wonden verpleegden, had hij in zijn smart een groote, hem tot dusver onbekende wellust en zieleweelde gevoeld.

Onder de zachte behandeling van Tine, die zekere blaren, op olie gezet, over de brandwonden lei, werd het zieke lichaam, waarin de harde ziel vastgeankerd zat, weer sterker. De ledematen herkregen iets van hun lenigheid; op nieuw plooden de gewrichten, van roven en korsten ontdaan, en de tong, die tot dan toe verlamd in den mond lag, begon woorden te stamelen.

— Ik zal hem redden! zei Tina den tweeden dag, met stille vreugde tegen Van Gansen.

Zij zou hem redden, maar ten koste van welke opofferingen, van welke zorgen!

Na de doffe soezigheid, die het lichaam inwiegde, flikkerde het brein soms koortsig op en volgden er wilde vlagen van ijshoofdigheid. Dan sprong Dog overeind in het bed, schermde woest met de handen, en zwaaide ze door de ruimte als molenwieken. En rezen hersenschimmige vijanden voor hem op, die de kamer vulden.

Door pijnen en koorts gefolterd, had de geest zijn klaarte verloren en worstelde in het zieke lichaam.

Halve nachten bracht hij huilend door! Woeste alleenspraken borrelden dan als een bruisende vloed, als gloeiend lava uit zijn verwrongen mond.

— Hier langs, jongens, langs hier!... Klieft de schelmen den kop... Achteruit, schurken... Achteruit, zeg ik u!... Daar, daar hebt g'het! Bloed! Bloed!... Ik zal er de aarde meê drenken!... Ik zal den grond meten met uwe lijken! O, die vlammen!... Zie ze flikkeren, zie ze de huizen likken... Hoor!... ze knarsen, ze kraken, ze bruisen als een orkaan van vuur. Maar ik zal ze blusschen met Sanskultotenbloed!

Zoo schreeuwde de ongelukkige.

Vruchteloos poogde Janus den zieke in het bed te houden; deze duwde hem achteruit en beukte en bonsde met zijn vuisten tegen den muur, dat de bloedige sporen er aan kleefden.

Onvervaard trad Tine in zulke oogenblikken naar hem toe. Zoodra haar zachte stem weerklonk, bedaarde zijn woestheid. Zij mocht het reuzenlichaam met zijn zwaaiende armen naderen, haar zou hij niet aanraken... De leeuw werd getemd, alleen maar door haar bijzijn, en als een lam liet hij zich naar het bed leiden. Het gebeurde dat er een helder oogenblik kwam.

— Ge zijt een engel, fluisterde dan de arme dwerg. Het was hier vol Fransche honden; ze hadden mij bij de keel gegrepen, ze wilden mij vermoorden, maar als de duisternis voor het licht, werden zij door uw komst verdreven.

En hij smeekte het meisje hem niet te verlaten. Ze moest hem tweemaal herhalen dat ze, bij hem blijven zou. Zij was de goede geest, die de zwarte duivels verdreef in het Sanskultottenkleed, welke doldriftig rond hem dansten.

Op die stonden van waanzinnige ijshoofdigheid volgde dan weer de logge afmatting.

Het lichaam was verpletterd, de geest, die zijn schrikvizioenen misschien behield, was niet machtig genoeg om de ledematen in beweging te brengen. Een zware rust, met luid gesnork, dompelde eindelijk den ongelukkige in een volslagen bewusteloosheid.

Bij zijn ontwaken, den derden dag, vroeg hij:

— Waar ben ik?

— Te Meerhout, bij uw vrienden, antwoordde hem het meisje.

Hij zweeg een poos.

— Leeft Corbeels?

Het meisje wist het niet; zij kende hem niet.

— En Eelen?

Even onbekend.

— En Van Gansen?

— O, ja, die staat dagelijks aan uw bed en houdt zooveel van u.

— Is Van Gansen hier?

— Ja.

— Ik zou hem willen zien.

— Ik zal hem aanstonds gaan roepen.

— Neen, neen, blijf hier... gij moogt mij niet verlaten... ik zie u altijd... ik weet, zelfs in mijn slaap, dat ge bij mij zijt... Hebt ge geen schrik voor mij?

— Waarom zou ik voor u schrikken? vroeg Tine. Ik weet dat ge goed en braaf zijt.

's Mans klomperige hand tastte naar zijn hoofd.

— Ik moet afgrijselijk zijn om te zien, prevelde hij. Hebt ge waarlijk geen schrik van mij?

— Zou ik dan heel den nacht bij u blijven?

— O, geef me een hand...

De maagd lei hare hand in de zijne, terwijl zij met de andere den vormellozen klomp streelde.

— Ik wist niet dat iemand zoo goed kon zijn, mompelde Dog. Dat wist ik niet.

— Wie zou niet goed voor u wezen, brave man?... Gij hebt er zooveel van het leven gered... Gij lijdt, omdat gij anderen aan het vuur van een gewissen dood ontrukket... Wij allen houden heel veel van u...

— Houdt gij waarlijk van mij?

— Heel veel! Leg uw hoofd op mijn arm... Kom, zoo!

Er blonken tranen in Dog's ronde, flikkerende oogen. Nu hij dit liefdevolle en beeldschone gezichtje over zijn vormeloosheid gebogen zag, was 't den dwerg alsof hij in het zonnelicht baadde. Tienmaal duurder, met tienmaal meer pijnen en foltering en had hij dit geluk willen betalen.

Dog was nu zacht en gedwee geworden. Bruiste soms zijn bloed nog op, wanneer hij aan de Franschen dacht, dan was het voldoende dat Tine de hand streek over zijn gloeiend voorhoofd, om de woede van den man te stillen.

Doch in den nacht echter, dat Janus den kapitein kwam roepen, werd de lijder door een nieuwen aanval aangegrepen. Hij snoof als een paard, hij richtte zich elk oogenblik overeind in zijn bed en luisterde aandachtig toe.

— De vijand nadert! Hij komt!

Gedurig vielen die woorden van zijn lippen.

Wat had hem verwittigd? Of raadde hij er naar?

Tine was niet in staat hem te stillen. Eén gedachte vooral beheerschte thans zijn leven: de Franschen van Vlaanderen's bodem verjagen.

Van Gansen herhaalde:

— Mijn lieve vriend, ge moet nu eerst voor uw gezondheid zorgen; gij moet aan niets denken, vooraleer geheel hersteld te wezen... Wat er ook gebeure, blijf rustig.

Dog antwoordde niet. Hij sloot zijn gloeiende oogen en bleef onbeweeglijk op de sponde liggen.

— Hij slaapt, fluisterde Stansen.

— Ik geloof ook dat hij weder tot rust komt, zeide Van Gansen.

Maar Tine schudde het bleeke hoofdje.

— Neen, hij slaapt, noch rust, bracht zij in het midden. Ik zie het wel.

— Meent ge dat, Tine?

— Ik ben er zeker van.

— En toch beweegt hij zich niet meer, de oogen zijn gesloten...

Zij wees den kapitein met den vinger de gezwollen aders op het voorhoofd en het kloppen der slapen.

— Ik ken hem, hernam ze, hij ligt wakker en luistert.

— En toch moet hij hier gehouden worden.

— Is er waarlijk iets op handen, kapitein?

Deze antwoordde niet, maar bleef bekommerd op den kranke staren.

Hij wenkte Tine hem buiten de kamer te volgen; indien het waar was dat Dog niet sliep, kon zijn oor misschien het gesprek opvangen.

Half fluid gaf hij ten antwoord:

— Neen, er is niets op handen. De vijand bevindt zich te Leuven en te Diest, en er zullen nog verscheidene dagen verlopen, vooraleer hij hier verwacht wordt.

Dit was gezegd om den zieke te misleiden.

— Straks zal ik nog eens terugkeeren. Tegen den morgen zijn er krijgsoefeningen van ons leger en ik moet vóór dien tijd nog eenige zaken regelen. Indien gij geweervuur hoort, Tine, mag u dit niet verontrusten... Het zijn maar oefeningen.

Een huivering schokte den vleeschklomp.

Indien Dog luisterde, wat dacht hij dan?

Allen verlieten de kamer, en toen het deurtje achter hen togetrokken was, gingen de oogen van Dog open.

Van Gansen en Tina begaven zich op straat.

— Luister, sprak de kapitein. Ik ducht een aanval der Sanskulotten tegen de eerste morgenklaarte, ge moet uw beschermeling op zijn kamer houden, Tine.

— Ik vrees, kapitein, dat het mij onmogelijk zal wezen.

— Ge zijt immers almachtig op hem?

— Neen, er is iets dat hem meer bezighoudt dan zijn dankbare liefde voor mij.

— En dat is?

— Zijn haat jegens de Franschen.

— Ja, ik ken zijn vurige ziel, maar toch zal hij niet kunnen, zijn krachten zullen hem begeven.

— Wat zal er gebeuren, kapitein, indien de Franschen er in slagen Meerhout te overrompelen?

In den geest zag Van Gansen de gevolgen dier vreeselijke ramp.

Dan zouden de gruwelen van Herenthals herbeginnen; dan zouden noch vrouwen, noch zieken geëerbiedigd worden.

— God behoeft ons voor zulke ramp, Tine. Maar indien dit gebeurt, zal men eerst over het lijk van den laatsten patriot, die zich in Meerhout bevindt, moeten heenstappen.

Van Gansen en Stansen verdwenen in den nacht.

Welhaast zou de dag in het Oosten schemeren.

HOOFDSTUK VIII.

11 NOVEMBER.

*Toen syn wy getrocken op Meerhout aen,
En ons regiment heeft aen de kercke gestaen,
Ihesus, Maria, wilt ons bystaen altemael,
Wy hebben ghevangen eenen hoesaren generael.
(Stroof uit een brigandslied).*

Generaal Chabert, de woeste republikein, die tot baron zou verheven worden door keizer Napoleon, en in 1830 te Grenoble stierf in den ouderdom van 90 jaar, was dus in 1798 reeds een man van gevorderden ouderdom. Dat de keizer uit dien Sanskulot, ruig van opzicht en ruw van

ziel, een edelman heeft gemaakt, begrijpen we niet goed, of het moet uit gekkernij geweest zijn.

Chabert had van den opperbevelhebber Colaud een bevel ontvangen, dat aldus luidde:

« 's Nachts vóór den elfden November Diest verlaten: » naar Meerhout trekken, het innemen in den vroegen morgen, daarna Moll overrompelen, en te Gheel u bij generaals Jardon en Lautour aansluiten ».

Chabert las dit, bromde en kuchte eens in zijn grijzen baard en zei:

— *Une promenade, quoi!...*

Hij richtte zich tot een der officieren.

— Is Meerhout ver van hier?

— Het ligt aan de Groote Nethe, generaal.

— Groote Nethe, *m'en fiche, nom de tonnerre!* Is het ver?

— Ongeveer vier uren.

— Vier uren!... *Bon!*... Een morgenwandeling...

— 't Is een schoone baan, generaal.

— *Tant mieux!*... Als het weer maar wat beter was.

— Inderdaad, 't is bitter koud, generaal.

— Helsch land!... *Sale pays!*... In November heeft men nog zomersche dagen in mijn streek, in *la belle Provence*. En hier, hier hangt reeds sneeuw in de lucht.

— Er zijn reeds eenige vlokken gevallen.

— *Manquerait plus que ça!* Door de sneeuw tobben! Bah! bah! met die brigands te slaan, zal ons bloed wel warm worden.

Hij vervolgde na een poos:

— *Voilà pour Meerhout!*... Hoe heet dat ander dorp?

— Moll, *mon général*.

— Ha, ja... hoever?

— Anderhalf uur hooger op.

— Maakt vijf en half uur. *Bon!* En dan?

— Dan naar Gheel, generaal.

— Ja, daar zijn we in den vroegen namiddag. Meerhout innemen... een kwartier, neem nu een half uur schermutsen. De oproerlingen fusilleeren en wat eten, nog een uur... Terwijl Meerhout brandt, naar Moll... Ingenomen door de ruiterij tegen het uur dat we daar komen... Eenige oogenblikken uitrusten... en naar Gheel. *La journée sera bonne*.

De officieren deelden in die volledige berusting van hun oversten.

Meerhout en Moll innemen, een pleziertochtje... Spijtig dat het zoo koud is, maar anders opperbst.

Daags te voren zond Chabert reeds eenige mannen op verkenning naar Meerhout.

— Dat was overbodig, zeide hij, maar het oefende zijn officieren en het hield de gewrichten der soldaten zwak en lenig.

Het waren die voorposten, welke Stansen bemerkte had, en die Van Gansen een nachtelijken inval deden vreezen.

* * *

Het is nu zes uur in den morgen.

Over Meerhout hangt de valse schemering van een Novemberochtend.

In het Oosten gloort geen rozige gloed en richt geen wolkenheer van vloeiend goud zijn reusachtig gevaarte op van glanzende, kruierende bergen, waarin het gelaat der zon te voorschijn straalt; slechts een waterachtige lichtstreep teekent boven de sombere dennebosschen den opkomenden dag.

In het dorp leeft en woelt het reeds. Al de patriotten zijn te been en het is een onbeschrijflijk over-en-weder loopen.

In het hart der jongens, die den nacht wakend hebben doorgebracht, daalt een verruiming, een ontlasting, die bijna vreugde beteekent en zich bij sommigen door luide zangen of wilde bokkesprongen geopenbaard wordt.

Men moge nog zoo dapper zijn, het licht maakt den mensch stouter, de duisternis drukt op zijn gemoed.

Zoo'n ganschen nacht waken en loeren, scherp toelustend of de vijand niet nadert, houdt den mensch in een spanning, die zijn zenuwen ontstelt.

Angst en onrust omklemmen de borst; de geheimzinnige

duisternis wordt bevolkt met hersenschimmige gestalten, schrikgedaanten rijzen op en het minste geritsel doortrilt de doodsche stilte.

Dan liever het geknetter der geweren, ja, het gebulder der kanonnen op helderlichten dag, als men den vijand ziet, als men gevaar en dood in de oogen kan blikken.

Want het zonderling gevoel, alsof er uit de duisternis iets of iemand onverwachts op u toespringt, als werd eensklaps het koude staal in uw lichaam geduwd of uw hoofd door een kogel getroffen, is onuitstaanbaar.

Gegroet, morgenklaarte! Verdrijf de nevelen van den geest en de schrikbeelden met de duisternis van den nacht. Meerhout wriemelt van volk. De jongens nutten in haast wat ze krijgen kunnen. Hoe lang zal het weer aanloopen vooraleer ze weer een maaltijd zullen hebben... als deze hun allerlaatste niet is?

De mannen zijn over 't algemeen vroolijk en opgeruimd. Zij weten dat de vijand nadert, doch, wel verre dat dit nieuws hen terneer zou slaan, worden er hun strijd lust en hun moed door aangewakkerd.

Daarentegen, de vrouwen, die de mare vernomen hebben, loopen angstig en bekommerd over en weer.

O, God! Wat zal er gebeuren? De vijand, zegt men, komt met kanonnen af...

Een groote Fransche legermacht, vertelt men, zakt af, onder geleide van den gevreesden generaal Chabert.

En voor aller oogen rijst het beeld van Herenthals op.

Wat zal er met Meerhout geschieden? Geen twijfel, men zal het aan de vier hoeken in brand steken, men zal het uitplunderen en uitmoorden. Ouderlingen, kinderen, noch vrouwen zullen worden gespaard.

Van Gansen, die door het dorp stapt, om zijn laatste schikkingen te nemen, wordt omringd door jammerende vrouwen, met zuigelingen op den arm. Zij smeeken hem op de knieën dat hij hen zou beschermen tegen de woestheid van den Sanskulot, dat hij hen zou vrijwaren.

Van Gansen is diep ontroerd. Ja, hij ook is niet gerust over den afloop der gebeurtenissen.

Wat zal er met al die ongelukkigen gebeuren, indien de Sanskulot de overwinning behaalt?

De aanvoerder is bezield met moed, met hoop, met vastberadenheid; de weerstand zal vreeselijk zijn, slechts over zijn lijk zal men tot zijn arme landgenooten doordringen; doch, wat zal het einde wezen van het gevecht? Wie zal de zegepraal behalen?

De moed der Vlamingen, of de geduchte wapens en kanonnen der Fransen?

Handen worden smeekend naar hem uitgestoken en omprangen zijn arm. Jammerende stemmen omringen hem: Red ons! Red ons!

Is er nog tijd?

De wachten, die in de boomen geklommen zijn, om den omtrek te doorpeilen, zien nog niets.

— Spoedig dan! roept Van Gansen.

De vrouwen, kinderen, ouderlingen, en al wat weerloos is, moeten aanstonds te zamen komen op het plein voor het Drossaardshuis.

Men ziet ze oogenblikkelijk toestroomen, in sjalen en kapmantels gehuld, de zuigelingen warm omwonden, want guur is de morgenlucht en snerpnd de wind.

— Nu snel het dorp uit! Dat allen zich richten naar den *Meyberg* en naar den *Heykant*. Daàr, in de bosschen, beschermd door een bocht der Nethe, wier gezwollen waters bruisend rollen, zullen zij den afloop der gebeurtenissen verbeiden.

In dichte groepen trekken zij het dorp uit. Hoe zullen zij weten wanneer zij terug mogen keeren... of verder moeten vluchten?

Van Gansen geeft het teeken op.

Als de ossenhoorn met koortsig en haastig getoet, met korte klanken, als het kleppen der noodklok weerklinkt, dan behaalt de vijand de overhand. Die stem roept hun toe: Vlucht! Vlucht!

En als de Vlamingen overwinnen, als de Fransen verpletterd zijn of als kaf voor den wind uiteengedreven... dan, dan zal de ossenhoorn met langgetrokken geschal, rustig, triomfantelijk driemaal tot achter de bosschen, tot over de zandheuveld weergalmen.

Dan mag men met betrouwen het dorp weer binnentrekken...

O, hoe angstig zullen ze luisteren, de rampzaligen, naar dien hoorn, die hun zegepraal of nederlaag, leven of dood moet aankondigen!

Het afscheid is voor velen hartverscheurend geweest.

Al wat weerbaar is, al wat vechten kan, blijft. De vaders, de zonen, de broeders, de geliefden, blijven.

De omhelzingen geschieden met tranen in de oogen. Men kan den beminde niet van de borst loslaten.

— Tot weerziens! Tot weerziens!

Misschien voor velen was het de laatste omarming, de kus van het eeuwig afscheid... Vaarwel!... Vaarwel! voor altijd!

Maar terwijl de vrouwen met roodbekreten oogen en natgeweende wangen nokkend over den zandweg voortschrijden, met kinderen op den arm of aan de hand, vegen de mannen met de mouw over het gelaat... Zij pinken den traan weg, die, hun ondanks, opwelde; het oogenblik van weemoed is voorbij.

Zij staan rond hun aanvoerder geschaard, met de hand aan het geweer; hun blik is rustig, kalm, onverschrokken; hun hart heldhaftig en kloek...

Van Gansen bemerkt een man in zijn nabijheid.

— Ha, Janus, zijt ge daar?

— Ja, kapitein.

— En de zieke?

— Altijd even rusteloos.

— Zoudt gij niet beter bij hem blijven?

— Neen, kapitein, neen, ik zou het niet uithouden.

— En waarom niet? Is hij zoo dwars?

— Hij kan me niet lijden, kapitein. Hij denkt dat ik hem wil vastbinden. De ziekte benevelt zijn geest.

— O, ik weet het wel, en daarom is hij me niet minder dierbaar.

Van Gansen aarzelt met een vraag uit te brengen, die op zijn lippen zweeft.

— En... wie verzorgt hem nu?

— Wie?... Wel, Tina, kapitein.

— Braaf meisje!... maar, is dat arme kind nog in het dorp? Dat mag niet, Janus.

— Zoo, kapitein!

— Al de vrouwen zijn vertrokken. Weet ze dat niet?... Heeft zij het in haar eenzaam ziekenvertrek misschien niet vernomen?

— O, ja wel, ik heb het haar zelf verteld.

— En waarom is zij dan niet meê?

— Zij wil niet.

— Gij hadt haar moeten dwingen, Janus, het is nog tijd. Spoed u naar uw woning!

Maar Janus schudde het hoofd.

— Dat gaat niet.

— En waarom niet? Voor den armen Dog? Ja, 't is zeker erg voor hem, zulke zoetaardige en schrandere zieke dienster te moeten derven... Maar hier is heikracht... Tine mag in het dorp niet blijven.

— Dat zei ik ook.

— En wat antwoordde zij?

— Dat ze bleef.

— Kent zij dan den moordlust niet der Sanskulotten?... Weet zij niet dat, zoo wij bezwijken, geen levend wezen in Meerhout zal gespaard worden?

— Zij kent het lot van Herenthals.

— En het schrikt haar niet af?

— Zij zegt het lot der patriotten te willen deelen.

Doch Van Gansen keek bekommerd voor zich.

— En toch moet het, Janus, uw dochter mag hier niet blijven.

— Daar is niets aan te doen, kapitein, antwoordde de vader, en ik kan er niet veel van zeggen.

— Ik begrijp uw vaderlijken trots; ook ik, Janus, zou fier wezen op zulk een dochter... maar voor haar is het gevaar grooter dan voor ons, mannen.

Zij is schoon, vervolgde Van Gansen, en gij weet dat de Sanskulotten even liederlijk als wraaklustig zijn. Zij eerbiedigen niets...

— Zoo ver zal het niet komen, kapitein.

— Laat het ons hopen, Janus, maar niemand kan verzekeren dat wij zullen zegepralen.

— Zelfs indien wij bezwijken, kapitein. Zoo ver zal het niet komen.

— Wat kent gij de Fransche honden slecht!

— O, onderbrak de man snel, ik stel geen vertrouwen in de Franschen. Zij zijn tot alles in staat, dat weet ik wel.

— Wat kan het arme kind tegen die woestelingen?

— Zij zullen haar niet levend in handen krijgen, sprak de vader. In den dood is de opperste vrijheid.

Van Gansen begreep hem niet aanstonds en vroeg:

— Zullen zij haar misschien sparen om hare schoonheid?

— Zij zullen haar niet levend krijgen, antwoordde de vader met vreeselijke kalmte. Zij heeft mijn pistool met twee loopen en draagt het altijd bij zich.

— Ha!

— Het eerste schot zal wezen voor hem, die haar aanraakt, en het tweede... zal haar verlossen van den dwingeland, haar vrijwaren voor de schande.

Van Gansen stond ontsteld over zooveel moed, zooveel krachtadigheid.

— De heldin blijve in ons midden, sprak hij.

En, zich tot zijn mannen wendend, riep hij:

— Jongens, ge hebt het gehoord! Zóó spreekt een vrouw. Wij ook zullen ons leven opofferen, als het moet zijn en slechts over onze lichamen zal men haar genaken. Dat ieder er zich goed van doordringe: Wij moeten overwinnen of sterven. Elk uwer heeft een dierbaar wezen te verdedigen... Achteruit wijken, is hen overleveren aan den gruwzaamsten dood... Jongens, onthoudt dit en gij zult zegepralen. God helpe ons!

— Hij zal ons helpen, sprak een grijze man, die geweigerd had meê te vertrekken, vermits hij zich krachtig genoeg gevoelde om zijn man te staan. Hij zal ons helpen... Het is vandaag de dag des Heeren!

11 November!

Ja, het was Zondag. Nu eerst dacht men er aan.

De dagen volgden elkander zoo verward op in al dit ruoer en er was niets overgebleven dat daaraan herinnerde.

Wel stond het kerkgebouw nog in het dorp, maar het was geen huis van gebed meer, sinds de Sanskulotten Meerhout overrompelden.

Men had de klokken door de galmgaten van den toren op het kerkhof neergesmaakt, en ze daar met mokerslagen verbrijzeld.

De wanden zijn naakt; de nissen, waar eens de heiligen prikken, zijn ledig; het altaar is aan stukken geslagen, de preekstoel neergehaald en alles verwoest.

Geen teeken van den godsdienst bleef gespaard; geen spoor van kruis of heilige zaken is nog te zien. De kerk is geen heiligdom meer, maar gelijkt veel eerder op een groote ledige schuur.

En bovendien, de tempel is geschonden, ontheiligd.

Er werd bloed vergoten, en op den witten muur getuigen de roode vlekken nog van gepleegden moord, de deur staat wagewijd open, en een naar binnen geworpen blik ontwaart slechts naaktheid, ruimte en gebroken ramen.

Niettemin heeft de gedachte van den Zondag verscheidene patriotten getroffen.

Zwijgend staan zij op den drempel van het gebouw, dat nu een geraamte schijnt, zonder leven, ontdekken eerbiedig het hoofd en buigen de knie.

Die stomme muren hebben toch nog een taal voor de Meerhoutenaars; de kerk herinnert hun de gelukkige dagen van weleer! Hier hebben ze in hun kinderjaren de eerste gebeden gestameld, hier hoorden zij het woord van hun herder en 't is of onder het spitsbogig gewelf nog iets ruischt van hun vroeger bidden en van de orgeltonen, die zoo statig onder de beuken golfden.

En langzamerhand zijn er ander patriotten binnengekomen, mannen van andere dorpen, die Van Gansen volgden en allen knielden neder op den killen vloer van de blauwe grafzerken.

Aller blikken staren naar het gewelf, waar eens het altaar stond, waar eens het tabernakel glinsterde met de van goud stralende remonstrans, waar voorheen de priester met de stijve kasuivél omhangen, den kelk ten hemel hief.

Dit alles is weg, maar die koude, ledige, naakte ruimte erlangt voor de warme verbeelding dier braven plotseling een nieuw godsdienstig leven; de verdwenen heiligen rijzen weer voor de oogen huns geestes op... De Geest Gods is daar tegenwoordig en overlommert hen...

Een zonnestraal, een bundel licht stroomt door het Oostelijke koorraam en glinstert met wemelende stoffes... Het is de vuurzuil, die het uitverkoren volk door de woestijn naar het beloofde Land geleidde.

In de plechtige stilte weerklonk eensklaps daar buiten een geluid, als dat van iemand die snel komt aangelopen en bijna gelijktijdig een stem, krachtig en fersch:

— Daar zijn ze!

Plotseling loopt een rilling door de rangen der nedergeknielden mannen, die met een vlugge beweging opstaan...

Dat er zich geen enkel lafaard bevindt onder die dapperen, welke allen vrij en ongedwongen naar de wapens hebben gegrepen, die allen bij voorbaat beloofden hun leven te zullen opofferen, die wonderen van onversaagdheid zouden verrichten, dat hoeft geen betoog.

En toch klinkt het vreeselijk, dit woord

— Daar zijn ze!

— Daar zijn ze!... herhaalde Van Gansen... Goddank, jongens! riep hij opgeruimd. Ze zijn er, de roofdieren en wij zijn er ook, om ze te vernielen!... Op, mannen, voor alles wat er heilig is!... Dood aan de Franschen!

Een wind van geestdrift woei over de massa... De wapenen werden omhoog gestoken en er dreunde een kreet onder de gewelven:

— Dood aan de Franschen!

De patriotten stroomden naar buiten en schaarden zich in gelederen.

De vijand was in de verte... Hij naderde in den bleeken morgen, met vlamme bājonetten, zwarte zwaar roffellende kanonnen en met overmoedig getier.

Op ongeveer een kwartier afstand blijft de drom staan.

Van Gansen laat zijn mannen aan den ingang van het dorp op een breed ontplooid lijn post vatten.

Er blijft een reserve-troep tusschen de huizen, de gewerkolf aan den voet... Wat aarzelt de vijand?... Waarom nadert hij niet? Waarom stormt hij het dorp niet onbesuid binnen?

Generaal Chabert, die zoo pochte over het pleziertochtje in de Kempen, schijnt nu minder laetdunkend.

Zijn verkenneren zeggen dat het dorp van houtwallen is omringd. Het valt dus niet te betwijfelen dat daar achter de geweren der boeren op hen mikken.

— Het was eerst mijn plan om de huzaren vooruit te sturen, om het dorp in bezit te nemen tegen onze komst, maar de ruitery zou eenig verlies kunnen ondergaan van die brigands.

Zoo spreekt Chabert tot zijn officieren.

— Ik geloof, generaal, dat gij gelijkhebt, antwoordt een luitenant.

— Waarin heb ik gelijk?

— Met de ruitery niet te sturen.

— En waarom niet? Die lummels zullen toch de Fransche huzaren den doortocht niet versperren.

— Misschien niet, generaal, maar sinds eenigen tijd schijnen de brigands aanvoerders te hebben, die iets van oorlog voeren weten. Vroeger was het een kermis op dat geboefte te chargeeren, maar nu zijn ze beter onderricht. Ze houden zich schuil achter hoek of kant; ze vuren op de ruiters, zonder een tipje van hun neus te toonen. Daarenboven zijn ze zoo verspreid, dat er geen middel is om iets met het paardenvolk uit te richten.

Chabert snauwt iets tusschen zijn snor.

— Ja... ja... zeker, maar we kunnen dit janhagel toch de eer niet bewijzen het als een geregeld leger aan te vallen! Zoo'n nest roeit men uit... en basta!

Chabert rekende het als een vernedering, met voorzichtigheid te werk te gaan. Hij zag goed in dat het beter was het dorp regelmatig te bestormen, doch dit zou bespottelijk wezen.

— De belegering van Meerhout! lachte hij. *Non mais, voyez-vous ça!* Het klinkt al te gek.

Hij drukte zijn paard met de knieën en zei heel onverschillig en *nonchalant* tot den aanvoerder der huzaren:

Lodewijk van Laeken

DE BOERENKRIJG

Volledig verhaal over den
Heldenstrijd der Boeren

in

1798

L. OPDEBEEK - UITGEVER - ANTWERPEN

Lodewijk van Laeken

DE BOERENKRIJG

VOLLEDIG VERHAAL OVER DEN

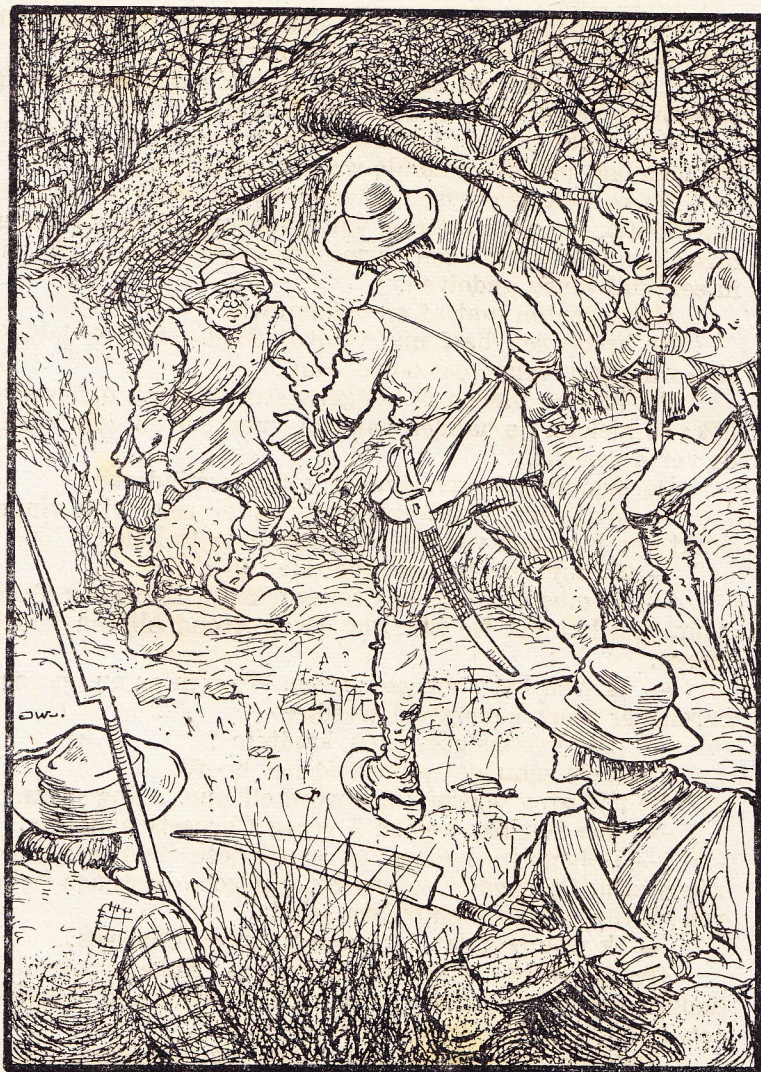
HELDENSTRIJD DER BOEREN

IN

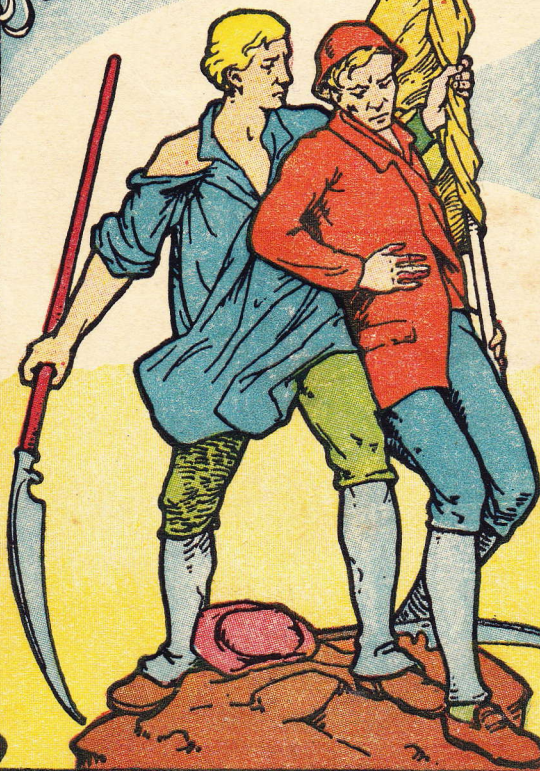
1798

L. Opdebeek = Uitgever = Antwerpen

LODEWYK VAN LAEKEN

VADERLAND

UITGAVE VAN L. OPDEBEEK
ANTWERPEN

Lodewijk VAN LAEKEN

VADERLAND

(De Boerenkrijg in de Kempen)

Geheel herziene uitgave

Pentteekeningen van Jan WATERSCHOOT

Kleuromslag van Emiel WALRAVENS

L. OPDEBEEK — Uitgever — ANTWERPEN

INHOUD.

	Blz.
1. De spookgeneraal	3
2. Op het kasteel te Westerloo	21
3. «In den St. Sebastiaan» te Oolen	32
4. Turnhout in het bezit van de Boeren	48
5. Gevechten rond Leuven	58
6. Herentals in brand	63
7. Een engel	90
8. 11 November	111
9. Het nest is ledig	128
10. De Franschen voor Diest	136
11. Dog en Piro ondernemen een gevaarlijken tocht	150
12. Een bloedige dag	167
13. Een laatste poging	177
14. Merkwaardige ontsnapping	187
15. Begrafenis	197
16. Een bloedige teerlingworp	209
17. Te Scherpenheuvel	229
18. Arme Tina	241
19. De smart van een held	250
20. De eed van de Brigands	257
21. Bloedige gevechten	270
22. Een spoor in de sneeuwwoestijn	293
23. De laatste dag	304
24. Het loon van Judas	313

Deze nieuwe uitgave van
«VADERLAND» werd ge-
drukt op de persen van de
drukkerij L. VAN LOON
te Brasschaat.
